

Pieni- ja Isokenkäiset ry

Itäsaarenkatu 450

62600 LAPPAJÄRVI

17.10.1999

Opetusministeriö

Nuorisjärjestöjen vuosiavustuksia
valmistelevalle toimikunnalle

Kirjeenne 23.9.1999

Kutsu ensimmäisen kierroksen neuvotteluun

PIENI- JA ISOKENKÄISET RY NUORISOJÄRJESTÖNÄ

Pieni- ja Isokenkäiset ry on vuonna 1996 perustettu perhejärjestö, jonka jäseniä yhdistää standardeista poikkeava pituus ja kenkäkoko. Aikuisikäisen jäsenistömme mittoja ovat:

Naiset	pituus:	140-160 ja 173-200 cm
	kenkä:	nro 30-35 ja 42-46
Miehet	pituus:	150-170 ja 190-220 cm
	kenkä:	nro 35-39 ja 46-54

Ominaisuudet ovat periytyviä ja yhdistyksemme haluaakin vaikuttaa siihen, etteivät koon aiheuttamat ongelmat periytyisi enää sukupolvesta toiseen jopa kolmanteen. Ongelmat ovat moninaisia ja jokapäiväistä elämää vaikeuttavia kaikissa ikäryhmissä. Seuraukset ovat ilmenneet mm.:

- erikoiskokoisten lasten ja nuorten kasvuvaiheen ongelmina
- minäkuvaan vääristymisenä
- sosiaalisista tilanteista syrjäytymisenä
- harrastusmahdollisuuksien menetyksenä
- tukirangan ja jalkojen kroonisina sairauksina
- turvallisuuden heikentymisenä työsuojelun ja liikenteen alueilla
- rakentamisstandardien aiheuttamana tapaturmavaarana
- epämukavuutena kodeissa, työpaikoilla ja julkisissa tiloissa

Nuorisotoimintamme tavoitteena on auttaa nuoria jäseniämme hyväksymään erikoiskokonsa. Tavoitteen toteutumiseksi:

- tuetaan myönteistä minäkuva, mm. laatimalla selviytymisopas erikoiskokoisille nuorille yhteistyössä Helsingin Yliopiston Sosiaalipsykologian laitoksen kanssa
- välitetään tietoa erikoiskoon aiheuttamista terveysriskeistä ja oikeasta ergonomiasta sekä sopivista tuotteista ja niiden hankintapaikoista

- vaikutetaan päättäjiin, mm. koulu-, terveys-, työsuojelu- ja kuluttajaviranomaisiin tiedottamalla erikoiskokoisten nuorten ongelmista
- muita nuorisotoimintamme tavoitteita esitellään toimintasuunnitelmassamme oheisessa Kengän Koputuksia -lehden numerossa 3/1999, sivuilla 21 - 25

Taustaksi

Yhdistyksemme on toimintansa alusta alkaen kerännyt ja tilastoinut tietoa sekä jäsentensä määrästä ja koosta sekä saatavilla olevista tuotteista ja palveluista. Jäsenrekisterissämme on 888 henkilöä (30.6.1999). Kun tiedot lajitellaan syntymävuoden mukaan, havaitaan, että pitkät, nuoret jäsenemme ovat vieläkin pitempiä ja isoalkaisempia kuin vanhempansa.

Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluviranomaisilta saamamme tiedon mukaan Euroopan väestöstä keskimäärin 5 % on liian lyhyitä ja 5 % liian pitkiä standardiin verrattuna. Kuitenkin mm. Suomi, Hollanti ja Norja edustavat sellaisia EU-maita, joissa pitkien osuus väestöstä on keskimääräistä suurempi. Samansuuntainen on Keskon edustajalta saatu arvio, että Keskon tuotteet palvelevat 85 % väestöstä ja ne sopivat esim. vaate- ja kenkäteollisuuden voimassa oleviin standardimittoihin. Loppuväestö, joista 10 % on pitkiä ja 5 % lyhyitä, jäävät erikoisliikkeiden tarjonnan varaan. Ne eivät ole voineet meitä palvella kannattavuussyistä.

Yhdistyksemme lähetti kesällä 1997 eduskunnalle ryhmäkirjeen ja kävivät sen johdosta tapaamassa ryhmien edustajia. Käynnin yhtenä tarkoituksena oli tehdä aloite sellaisen työryhmän perustamisesta, joka tutkimuksin ja toimenpitein helpottaisi erikoiskokoisen väestön elämää. Ehdotimme muutamia konkreettisia asioita:

- 1) Väestön mittaaminen ja tilastointi
- 2) Tuotteiden hinnat ilman arvonnalisävero
- 3) Tutkimus koon vaikutuksesta ihmisen itsetuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin

Työministeriöstä johtaja Mervi Virtanen on vastannut kirjeeseemme (16.8.1999) vähemmistön syrjimisestä 9.9.1999: "Kirjeenne käsittelee huomattavaan ryhmään kohdistuvaa syrjintää ja asemaa yhteiskunnassamme. Pieni- ja isokokoiisiin henkilöihin kohdistuvan syrjinnän ilmenemismuotoja on useita. Syrjimättömyyden valvontaa ei ole edustamamme ryhmän kohdalla käsitykseni ja useiden muiden tahojen mukaan, joihin olen ollut kirjeenne perusteella yhteydessä, saatettu toimivaksi..... Edustamamme ryhmä näyttää olevan väliinputoajaryhmä, johon saattaa kohdistua sekä suoranaista että epäsuoraa syrjintää. Tänä vuonna voimaan tullut Amsterdamin sopimus kieltää kaiken syrjinnän ja asiaan tultaneen kiinnittämään aikaisempaa enemmän huomiota niin EU:n kuin kansallisellakin tasolla. Tämä kehitys voi tukea myös edustamaamme ryhmää."

Ulkoasianministeriön Oikeudellisen osaston Lainsäädäntösihteeri Camilla Busck-Nielsen vastasi kirjeeseemme (16.8.1999) Valittaminen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen 14.9.1999 mm. seuraavaa: "Suomen valtio on sitoutunut noudattamaan Euroopan ihmisoikeussopimusta. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomen hallitus on vastuussa viranomaisten toiminnasta suhteessa ihmisoikeussopimukseen sekä siitä, että kansallinen lainsäädäntö ei ole sopimuksen kanssa ristiriitainen. Suomen hallitus ei vastaa yksityisten henkilöiden tai yritysten teoista. Ihmis-oikeussopimuksen 14 artiklassa on säädetty syrjintäkielto... Kyseessä ei ole yleinen tasa-arvosäännös, joka kattaisi koko lainsäädännön vaan artikla edellyttää, että ihmis-

oikeussopimuksessa ja sen lisäpöytäkirjoissa turvatut oikeudet on taattava kaikille ilman syrjintää. Tältä osin voidaan todeta, että Euroopan neuvostossa on tekeillä ihmisoikeussopimuksen 12 lisäpöytäkirja, jossa vahvistettaisiin 14 artiklan asemaa.”

Kauppa- ja teollisuusministeriön järjestämässä keskustelutilaisuudessa olivat läsnä kuluttajaviranomaiset, kaupanketjujen edustajat, yhdistyksemme edustajat, erikoisliikkeiden liiton edustajat sekä erikoisliikkeissä työskentelevät kauppiaat. Tilaisuudessa ei löydetty lainsäädäntöön perustuvaa ratkaisua erikoiskokoisen henkilön kuluttajana kokemiin ongelmiin. Kauppiasta ei voida pakottaa pitämään myytävänä edes erikoiskokoisen tarvitsemia välttämättömyyshyödykkeitä.

Nuorten tulevaisuus

Erikoiskokoisten ongelmat ovat viime aikoina saaneet paljon ymmärtäväistä julkisuutta. Mietimme, kuinka kauan vielä kestää, että erikoiskokoiset nuoremme

- mitataan (kaikki teollisuuden tarvitsemat mitat), kasvua seurataan ja tilastoidaan säännöllisesti
- tutkitaan ja kartoitetaan koosta johtuvat terveysriskit aikuisikäisenä
- voivat tehdä työnsä säädettyjen, itsensä kokoisten pulpettien tai työpöytien äärellä
- voivat tarkistuttaa jalkojensa ja kenkiensä koon vuosittain
- voivat välttyä nopean kasvun aiheuttamilta terveydellisiltä ongelmilta
- voivat samaistua ikätovereihinsa; merkkituotteet ovat tärkeitä tietyille ikäkaudelle
- voivat osallistua haluamiinsa urheiluharrastuksiin niin, että löytyy sopivat välineet, esim. kaunoluistimet kokoa 46 tai laskettelumonot kokoa 53
- voivat valita haluamansa ammatin tietäen, että esim. kokin turvakenkiä saa myös kokoa 52, nyt suurin on 49

Nyt tarvitaan eurooppalaista yhteistyötä

Yhdistyksemme on koko toimintansa ajan ollut yhteistyössä muiden, lähinnä pohjoismaiden vastaavien yhdistysten kanssa. Olemme liittyneet myös pitkien maailmanjärjestöön. Eri yhteyksistä olemme saaneet selville, että

- Englannissa lasten jalkojen tarkastaminen ja hoitaminen kuuluu kouluterveydenhuoltoon, Suomessa tehdään vain pikaisia ryhtitarkastuksia
- Norjassa, Hollannissa, Tanskassa ja Saksassa valikoimaa on myös erityisen pitkille
- Hollannissa vastaava yhdistys ja Sosiaaliministeriö ovat yhteistyössä tehneet työvaate-esitteen. ”Pitkillä ihmisillä on taipumus korkeampaan riskiin saada selkä- sekä muita fyysisiä vaikeuksia. Tästä johtuen työvaatetuksella on suuri merkitys. Erityisesti ARBO-tieto opastaa saamaan sopivia työvaatteita paremmalla liikkuvuudella. Jotta tämä sopivuuden merkitys saataisiin ihmisten tietoisuuteen mukaan lukien muut ongelmatekijät, joita pitkät ihmiset usein kohtaavat, voi pitkien ihmisten yhdistyksen ja Sosiaaliministeriön yhteistyössä tekemää esitettä tilata puhelimitse hintaan f 3.50 tai kirjallisesti osoitteesta: ... Kuoreen merkintä ”ARBO-brochure”. Naiset yli 1,80 m, miehet yli 1,90 m.”
- Saksalaisen Tecmath GmbH & Co KG:n kehittämää mittaprosessia on esitelty EuroShop99-messuilla Düsseldorfissa. 3D-kehoskanneri pystyy ottamaan ihmisen mitat sekunneissa. Mittaus tapahtuu optisten sensoreiden ja laser-säteiden avulla, jotka tekevät asiakkaasta virtuaalisen 3D-mallin tietokoneen muistiin. Skannattua

kuva, ei siis asiakasta itseään, käytetään sitten mittaamisen pohjana, ja mitat ovat erittäin tarkat. Nämä mittatiedot voidaan sitten syöttää malli-, materiaali- ja väritietojen kanssa suoraan valmistajan tuotantolaitokselle, jossa vaate tai kengät valmistetaan. Asiakas voi saada myös itselleen disketillä kopion 3D-mallistaan myöhempää käyttöä varten.

- Yhdysvalloissa Pennsylvaniassa pidettiin 11.7.1999 kansainvälinen pitkien kokous. ”Pitkien ihmisten yhdistykset haluavat joukkovoimallaan painostaa esimerkiksi sairaaloihin pitempiä sänkyjä, autoihin enemmän sisätilaa ja halvempia hintoja mittatilausvaatteille. 190-senttinen Joan kertoi yhden esimerkin arkiongelmista: Ajatelkaa, miltä tuntuu tiskata päivä toisensa jälkeen, kun tiskipöytä ulottuu vain puolireiteen. Hänen 210-senttisellä aviomiehellään Janilla on vielä vähemmän intoa pesualtaan ääreen.”

Ongelmat ovat siis yhteisiä kansallisuudesta riippumatta. Pitkät ja lyhyet ovat vähemmistönä kaikissa maissa. Vähemmistöjä tuetaan ja niiden suojaksi on säädetty lakeja. Erikoiskokoisen asemaa ei ainakaan Suomessa ole vielä erikseen huomioitu, vaikka se useimmissa tapauksissa aiheuttaa sekä perheelle että yksilölle itselleen kohtuuttomia ongelmia sekä taloudellisesti että kohonneina terveysriskeinä.

Työryhmä

Pieni- ja Isokenkäiset ry etsii yhteistyökumppaneita viranomaisista, muiden maiden kohtalotovereista, teollisuudesta ja kaupan alalta. Me näemme ongelmisamme mahdollisuuden auttaa toinen toisiamme. Myös suomalaiseen innovatiivisuuteen luottaen uskomme, että yhteistyönä syntyy monia vientikelpoisia uusia tuotteita.

Uudistamme esityksemme, että perustetaan työryhmä kartoittamaan ”Erikoiskokoisena Elämistä Euroopassa”. Hanke sopisi erittäin hyvin poikkihallinnolliseksi ja monikansalliseksi projektiksi, jota varmasti myös Euroopan Sosiaalirahasto lähtisi tukemaan. Olemme erittäin huolissamme erikoiskokoisen nuorisomme tulevaisuudesta ja yhdistyksenä annamme kaiken tarvittavan tuen ja tietomme mahdollisen perustettavan projektin käyttöön.

Jatkuvin yhteistyötoivein
Pieni- ja Isokenkäiset ry

Maiju Havinen
puheenjohtaja

Arja Partanen
hallituksen jäsen

- LIITTEET**
- 1) Jäsenlehti: Kengän Koputuksia nro 3/1999
  - 2) Ryhmäkirjeen liite eduskunnalle: Erikoiskokoisten lasten ja nuorten terveys
  - 3) Asiantuntijaluennot vuonna 2000 liitteineen
  - 4) Eräs kengänhakureissu 6.8.1999
  - 5) Kokoelma lehtileikkeitä